

Jean-Louis Fournier "Otopsim'de, ölü için her şeyin durduğu ama onunla yüz yüze gelenlerin hâlâ zamanla yarıştığı anlara dair öngörülerde bulunuyor. Yazar, masadaki bedeni aracılığıyla gezindiği sınırdaki öğrenme ve keşfin sonlanmayacağını anlatmaya çabalıyor.

KAAN EGEMEN

Edebiyatta her şey mümkün; tamamen kurguya dayalı bir metin kotarabilir ya da onun içine hayatınızdan parçalar koyabilirsiniz. Yaşamda hiç olmayacak şeyleri ana unsur hâline getirebilir veya yaşamınızı baştan aşağı satırlara dökebilirsiniz. Bunlara fantastik öğeler veya dramatik anlar da katabilirsiniz. **Kitaplarında**, ailesine ve sonra da eşinin hikâyesine yer veren, hatıralarını roman ve **anlatı** biçiminde okurla paylaşan Jean-Louis Fournier, Son Beyaz Saçım'ın ardından Otopsim'le bu yoldan ilerlemeyi sürdürüyor. Yazar bu kez kendisinden bir ölü gibi bahsederken benliğini bir kadavra hâline getirip otopsisine tanık oluyor.

"ÖLÜM HİKÂYESİ"

Otopsim, Fournier'nin kendisini "kayıtsız" ve "heycanlı" bir ölüye benzettiği, hatta öyle kabul ettiği bir **kitap**. Roman deseniz değil; **anlatıya** çalan ve denemeyi andıran bir metin.

Öğrencilerin ve onlara rehberlik eden profesörlerin elleri gövdesinde gezinen yazar, onlarla birlikte kendisini keşfettiğini düşünüyor. Buna, hiçbir şey saklayamayacak durumda olmayı hayal etme de diyebiliriz: "Hayatımı fıkralar **anlatı** kıvırtmacalarıyla durumu kurularak ve soytarı kılıfına bürünerek geçiren, her şeyi içinde saklayan ben, bu defa hiçbir şeyi saklayamayacağım. Bir otopsi bir striptizden de beter."

Gövdesini bilime takdim eden, kendisini "kum saatinde **zaman** geçirirken gören" ve bunu yeniden ışığa kavuşma fırsatı diye niteleyen bir cesetle karşı karşıyayız. Daha çok ondan bir şeyler öğrenecek gençler için geçerli bu. Fournier de gençlerden bir şeyler öğreneceğini düşünüyor.

Yazarın bahsettiği sessiz bir öğrenme; masada sere serpe yatanın konuş-



Bir kadavranın hatıra defteri

mayacağı, karşısındakinin ise işitemeyeceği bir paylaşım: Orada özgeçmiş, **Kitaplar** ve kelimeler yok. Keskin bir ışık, sivri uçlu metallere ve "ölüm öyküsü" (curriculum motris) söz konusu, bir de hareketsiz gövdede kilittir kalan anılar... Bedene dokunan öğrenci bunları hissedebilir ne âlâ: "Tıpkı birkaç eski taş parçasıyla geçmişin yapılarını yeniden kuran arkeologlar gibi o da benden kalan parçalarla bütünü yeniden kurgulayabilecek. Mikroskopla inceleyeceğim kemiklerim, saçlarım, hücrelerim ona benim hikâyemi anlatacak..."

Kimi **zaman** çocukça muziplikler kimi **zaman** kaybedilmiş eşe dair nostaljik cümleler barındıran o hikâyeyi Fournier'den dinliyoruz: İsa'yla arkadaş olan ama bunu fazla ileri götürmeyen, annesine şakalar yapan, önüne geleni güldürmeye çalışırken kendisi derinlere dalan, günaha çağrılarını gündün güne büyütüğünü hisseden ve hayatını sıkıcı olmamak için çalışmakla geçiren bir yazar...

Öğrencinin gövdenin belli bölümlerine teması bir hatırayı tetikliyor; eller, bacaklar, gözler vd. Fournier'ye bir şeyler çağırıyor: Ortak hareket etmeye başlayan gövde ile zihin, birbirine yeniden sinyal gönderiyor. Bu, tıpkı öğrencinin kadavrayla kurduğu ilişki gibi.

SACMALIKLARDAN PARA KAZANMAK

Fournier'nin anlattığı ölüm hikâyesi, içinde hayattan epey parça barındırıyor. Dolayısıyla ikisi arasındaki sınır çizgisiz çok ince ve tam üzerinde hatıralar bulunurken ameliyathanenin tavan lambasından gelen güçlü ışık onları aydınlatıyor, Fournier de bundan yararlanıp kendisini inceleyen öğrenciyi çözümlüyor: "Elleri avının üstündeki atmaca gibi etrafımda dört dönüyor. Bana ne yaparsa yapsın, ister kessin, biçsin, çizip yarsın, parçalara ayırsın, derimden parça alsın, derimi yüzün, içimi boşaltsın, kısaltm, di-

dik didik etsin... Egoine'in hareketleri inanılmaz zarafette." "Ölüm hikâyesi", Fournier'nin hayal gücünü zorlayarak kotardığı bir metin. İçinde adı konmamış bir aşk da bulunuyor hayal kurmayı neredeyse sonlandırıp onu yaşamaya mecbur bırakacak ifadeler de...

Gövdesiyle ilgilenen öğrenci, gövdesini sansa da Fournier onun bütün hareketlerinin farkında. Hatta en ufak mimik ve jestten geç kızın ruh hâlini çözümlenebilecek kadar iyi bir gözlemci bu kadavra: Yaşarken kendisini bu kadar etrafıca incelememişken düştüğü boşluktan olsa gerek küçük bir ayrıntıyla bile ilgileniyor:

"Var olmak için daima başkalarına ihtiyaç duydum. Kişilik bölünmesinden rahatsızdım. Kendimi kendi içimde, artık tanımaz olduğum bir bende kaybolmuş buluyordum. Bedenim artık bana ait olmaktan çıkmış gibiydi. Çok kısa sürüyordu, dehşet verici biçimde nahos bir histi."

Fournier, sözcüklerin ve hayal gücünün olanaklarından yararlanarak okuru, bazen fantastik bazen de malsalsı yanı ağır basan rüyalara benzer anların içine atveriyor. Daha doğrusu bunların büyük bir bölümü, üzerinden uzun **zaman** geçtikten sonra düş izlenimi veren yaşamışlıklar. Yazar o hatıraları, **zaman zaman** çektiği ya da prodüksiyonunda görev aldığı filmlerde de benzetirken bir sahne dediği ya da yaşamının bir ânında, taşkın, aşırı, haddini bilmez, ayrık, öfkeli

ve fevri yılların ardından yaşlılıktan memnun olduğunu ve morluğunu tadını çıkardığını belirtiyor. Sonra yine küçük bir anekdot: "Küçükken sınıfta söylediğim saçmalıklar için cezalandırıldım, büyüyüp de bunları yazdığım da para kazanacaktım." Vakti **zamanında** dünyanın merkezinde ve filmin başrol oyuncusu olduğunu sanıp çocukça şeyler yapan Fournier, sonra kenara ittiği ya da tepeden baktığı dünyayı yorumluyor.

Genel toplama bakınca Fournier'nin Otopsim'de, bir ölü için her şeyin durduğu ama onunla yüz yüze gelenlerin hâlâ **zamanla** yarıştığı anlara dair öngörülerde bulunduğunu görüyoruz. Yazar, kadavraya dönüştürdüğü bedeni aracılığıyla sınırdaki gezini öğrenme ve keşfin sonlanmayacağını anlatmaya çabılıyor.

Otopsim, bir kadavranın hatıra defteri; yaşadıklarının hikâyeleştirilmiş Z Raporu. Fournier, kendisini zihni canlı kalan bir ölü gibi düşünüp selendiği okura ve tıp öğrencisi Egoine'e yaşamından kesitler sunuyor. ■

Otopsim / Jean-Louis Fournier / Çeviren: Aysel Bora / Yapı Kredi Yayınları / 126 s.